

 KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ Farabi Hastanesi	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi (Farabi Hastanesi) Başhekimliği			
	DOKU TİPLEME LABORATUVARI ATIK BİLGİLENDİRME TALİMATI			
Dok. Kod.: DL.TL.01	Yayın Tarihi: 28.09.2017	Revizyon No:02	Revizyon Tarihi:27.09.2023	Sayfa No:05

1.0 AMAÇ

Hasta ve çalışan güvenliğini, sağlamak amacıyla kimyasalların kullanımına yönelik bilgiler tehlikeli kimyasallar, laboratuvar ortamında çalışırken oluşabilecek kimyasal madde bulaşmasına maruz kalma risklerine karşı hasta ve çalışanların güvenliğini sağlamak, hastane çalışanlarının sağlığını tehdit etmeyecek şekilde toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geçici depolanması, miktarının azaltılması ve laboratuvardan uzaklaştırılması ile ilgili standartları ve sorumluları belirlemek oluşabilecek çevre zararlarını engellemek ve uygulanmasını sağlamak ve gerekli önlemleri almak.

2.0 KAPSAM

DL 'da çalışan tüm personeli kapsar.

3.0 KISALTMALAR

DL: Doku Tipleme Laboratuvarı

4.0 TANIMLAR

Stok: Bir kurumun sahip olduğu malzemelerin tümüdür.

Miyad: Ürünlerin son kullanma tarihleridir

Atık: Herhangi bir faaliyet sonucunda oluşan, çevreye atılan veya bırakılan maddeleri, son kullanma tarihi geçmiş maddeleri,

Uluslararası Tıbbi Atık Amblemi: Tıbbi atıkların toplandığı özel nitelikli torba veya kap ile bunların taşınmasında kullanılan özel taşıma arabalarının üzerinde bulundurulması gereken uluslararası amblem.

Tıbbi Atık Torbası: Tıbbi atıkların toplanması için kullanılan, Tıbbi Atık Yönetmeliği'nde tanımlanan şartlara uygun, her iki tarafında Uluslararası Biyolojik Risk İşareti ile Dikkat Tıbbi Atık ibaresi bulunan kırmızı renkli plastik torbadır.

Tehlikeli Atık Torbası: Kırmızı ya da turuncu renkte çift kalınlığı asgari 100 mikron olan orni çift kat poietilen malzemeden üretilmiş tabanı çift kat dikişli üzerinde biyotehlike işareti bulunan sızdırmaz poşetlerdir.

Geri Dönüşüm Atık Torbası: Geri kazanılabilen atıkların toplanması için kullanılan mavi plastik torba.

Evsel Atık Torbası: Evsel nitelikli atıkların toplanması için kullanılan siyah plastik torbadır.

Kesici-Delici Atık Kutusu: Delinmeye, yırtılmaya, patlamaya dayanıklı, su geçirmez, açılması ve karıştırılması mümkün olmayan, üzerinde Uluslararası Biyolojik Risk İşareti ile Dikkat Kesici ve Delici Tıbbi Atık ibaresi taşıyan plastik veya aynı özellikte kartondan yapılmış kutudur.

5. 0 SORUMLULAR

• Başhekimlik
• Anabilim/Bilim Dalı/Bölüm Başkanları
• Hastane Başmüdürü
• Kalite Koordinatörlüğü
• Laboratuvar Sorumlusu
• Birim Kalite Temsilcileri
• Bölüm /Birim Sorumluları
• Laboratuvar Çalışanları
• Tüm Çalışanlar

6.0 FAALİYET AKIŞI

6.2 ATIKLARIN KAYNAĞINDA AYRIŞTIRILMASI

6.3 ATIKLARIN USULÜNE UYGUN TOPLANMASI VE TAŞINMASI

6.1 DOKU TİPLEME LABORATUVARINDA OLUŞAN ATIK ÇEŞİTLERİ

6.1.1 Evsel Nitelikli Atıklar

Evsel Atık, Sağlıklı insanların bulunduğu kısımlar, hasta olmayanların muayene edildiği bölümler, ilk yardım alanları, idari birimler, temizlik hizmetleri, mutfaklar, ambar ve atölyelerden gelen atıklardır. **Yiyecek Atıkları**, kağıt havlu ve peçeteler, kumaş parçaları.

Ambalaj Atıkları, Tüm idari birimler, mutfak, ambar, atölye vs den kaynaklanan tekrar kullanılabilir, geri kazanılabilir atıklardır. Kağıt, karton, mukavva, plastik, cam, metal, yiyecek ve içecek kutuları.

6.1.2 Tıbbi Atıklar

Enfeksiyöz Atıklar: Enfeksiyöz ajanların yayılımını önlemek için taşınması ve imhası özel uygulama gerektiren atıklardır. Başlıca kaynakları;

Enfeksiyöz vücut sıvıları, serolojik atıklar,

- Kan ve kan ürünleri ve bunlarla kontamine olmuş nesnelere (lam, lamel, pipet, pipet ucu, petri vb.)
- Organ parçaları ve bunlarla temas eden tüm nesnelere.

Patolojik Atık: Kadavradan gelen organ parçaları.

Kesici Delici Atıklar: Batma, delme, sıyrık ve yaralanmalara sebep olabilecek atıklar. Enjektör iğnesi, iğne içeren diğer kesiciler, bistüri, lam, lamel, cam pastör pipeti, kırılmış diğer cam vb.

6.1.3 Tehlikeli Atıklar: Fiziksel veya kimyasal özelliklerinden dolayı özel işleme tabii olacak atıklardır.

- Amalgam atıkları
- Genotoksik ve sitotoksik atıklar
- Farmasötik ilaçlar
- Ağır metal atık içeren atıklar
- Basınçlı kaplar
- Floresans lambalar
- Etilen oksit kartuşları
- Laboratuvar cihaz sıvıları
- Asit ve bazlar
- Yüksek düzey dezenfektanlar
- Kimyasallar
- Piller
- Elektrikli ve elektronik atıklar

6.1.4 Radyo Aktif Atıklar: Türkiye Atom Enerjisi Kurumu(TAEK) mevzuatı hükümlerine göre toplanıp uzaklaştırılır.

6.2 ATIKLARIN KAYNAĞINDA AYRIŞTIRILMASI

6.2.1 Evsel Atıklar: İçerisinde evsel atık torbaları bulunan atık kutularında toplanır.

6.2.2 Ambalaj Atıkları İçerisinde geri dönüşüm atık torbaları bulunan atık kutularında toplanır.

6.2.3 Tıbbi Atıklar

a. Enfeksiyöz atıklardan;

- Katı olan enfeksiyöz tıbbi atıklar içerisinde tıbbi atık poşeti bulunan tıbbi atık kutularında toplanır.
- Sıvı olan enfeksiyöz tıbbi atıklar kağıt havlu yada pamuk ile yoğunlaştırılarak içerisinde tıbbi atık poşeti bulunan tıbbi atık kutularında toplanır ya da %10 çamaşır suyu veya yeterli miktarda klor tableti eklenerek dezenfekte edilerek kanalizasyona boşaltılabilir.

b. Patolojik Tıbbi Atıklar:

- Bütünlüğü bozulmamış doku ve organ parçaları ve fetüsler sahipleri tarafından teslim alınmaz ise tıbbi atık poşetlerinde defin işlemi için imamlığa verilmek için toplanır.
- Deney hayvanlarının leşleri tıbbi atık poşetlerine konularak tıbbi atık kutularında toplanır.
- Bütünlüğü bozulmuş doku ve organ parçaları tıbbi atık poşetleri içerisinde tıbbi atık kutularında toplanır.

c. Kesici Delici Tıbbi Atıklar;

- Kesici Delici Tıbbi Atık kutuları içerisinde toplanır.

6.2.4 Tehlikeli Atıklar

- Sitotoksik ve sitostatik ilaçlar, tehlikeli atık poşeti bulunan tehlikeli atık kutularında toplanır.

- Miadı geçmiş ilaçlar, eczaneye iade edilir. Burada tehlikeli atık poşeti bulunan tehlikeli atık kutularında toplanır.
- Amalgam atıkları, tehlikeli atık poşeti bulunan tehlikeli atık kutularında toplanır.
- Genotoksik ve sitotoksik atıklar, tehlikeli atık poşeti bulunan tehlikeli atık kutularında toplanır.
- Farmasötik atıklar, renkteki tehlikeli atık poşeti bulunan tehlikeli atık kutularında toplanır.
- Ağır metal atıkları içeren atıklar Sıvı olanlar mavi renkteki çember kapaklı tehlikeli atık kutularında yada orijinal ambalajlarında toplanır. Katı olanlar, tehlikeli atık poşeti bulunan tehlikeli atık kutularında toplanır.
- Basınçlı kaplar, lisanslı geri dönüşüm firmalarına verilmek üzere geri dönüşüm toplama alanında toplanır,
- Floresans lambalar, teknik bakım tarafından orijinal ambalajları içerisinde toplanır.
- Etilen oksit kartuşları, tehlikeli atık poşeti bulunan metal kapaklı tehlikeli atık kutularında toplanır.
- Laboratuvar cihaz sıvılarından tehlikeli olanlar, mavi renkteki tehlikeli atık kutularında toplanır.
- Asitler ve Bazlar, Güvenlik Bilgi Formunda belirtilen bertaraf yöntemlerine göre uygun atık kutularında toplanır. pH 12 ve üstü olan bazlar ile pH 2 ve altı olan asitler uygun nötralizanlarla nötrale edildikten sonra kanalizasyon sistemine verilebilir.
- Yüksek düzey dezenfektanlar, Güvenlik Bilgi Formunda belirtilen bertaraf yöntemlerine göre uygun atık kutularında toplanır.
- Kimyasallar, Güvenlik Bilgi Formunda belirtilen yöntemlere göre uygun atık kutularında toplanır.
- Piller: Koridorlar yada birimlerde bulunan atık pil toplama kutularında, birimlerde cam kavanozlarda ya da karton kutularda toplanarak teknik bakıma gönderilir.
- Elektrikli ve Elektronik Atıklar: Bilgi işlem ve biyomedikal ünitesinde toplanır. Buradan geçici tehlikeli atık deposuna gönderilir.
- Kartuşlar: Bilgi işlem ünitesinde toplanır. Buradan geçici tehlikeli atık deposuna gönderilir.
- Yağlar: Orijinal ambalajlarında toplanır. Geçici tehlikeli atık deposuna gönderilir.

6.2.5 Radyoaktif Atıklar:Kobalt 60 kaynağı TAEK yönetmeliklerine göre kaynağın alındığı ülkeye gönderilmek üzere Radyasyon Güvenliği Komitesince gerekli girişimlerde bulunularak ilgili ülkeye bertarafı için gönderilir.

6.3 ATIKLARIN USULÜNE UYGUN TOPLANMASI VE TAŞINMASI

6.3.1 Evsel Atıkların Toplanması ve Taşınması

- Temizlik personeli tarafından toplanır.
- Personel atıkları toplarken eldiven giyer.
- Tüm evsel nitelikli atık poşetlerine birim ismi yazılır.
- Uygun büyüklükte evsel atık poşetleri içerisinde toplanır.
- Evsel atık kovalarına uygun büyüklükte evsel atık poşetleri temizlik personeli tarafından yerleştirilir.
- Atıklar toplanırken poşetler birbirine transfer edilmez.
- Evsel nitelikli atıklar içerisinde “tıbbi atıklar” kesinlikle bulunmaz. İçerisinde tıbbi atık bulunan evsel nitelikli atıklar tıbbi atık olarak değerlendirilir ve tıbbi atık poşetleri içerisine konularak “tıbbi atık” olarak atılır.
- Atıklar toplanırken sızdıran poşetler sızdırmaz poşetlerin içerisine konulur.
- Toplanan atık poşetleri ağzı bağlanabilecek seviyeye kadar doldurulur ve ağzı kapatılır.
- Transferi uygun taşıma araçları ile belirlenen saatlerde, uygun güzergah ve asansör kullanılarak yapılır.
- Tıbbi ve Tehlikeli atıklarla birlikte taşınmaz.

6.3.2 Ambalaj Atıklarının Toplanması ve Taşınması

- Temizlik personeli tarafından toplanır.
- Atıklar toplanırken personel eldiven giyer.
- Tüm geri dönüşüm atık poşetlerine birim ismi yazılır.
- Uygun büyüklükte geri dönüşüm poşetler içerisinde toplanır.
- Geri dönüşüm atık kovalarına uygun büyüklükte geri dönüşüm atık poşetleri temizlik personeli tarafından yerleştirilir.
- Atıklar toplanırken poşetler birbirine transfer edilmez.

- Geri dönüşüm atıkları içerisinde “tıbbi atıklar” kesinlikle bulunmaz. İçerisinde tıbbi atık bulunan geri dönüşüm atıkları tıbbi atık olarak değerlendirilir tıbbi atık poşetleri içerisinde konularak “tıbbi atık” olarak atılır.
- Atıklar toplanırken sızdıran poşetler sızdırmaz poşetler içerisinde yerleştirilerek geçici geri dönüşüm atık deposuna atılır.
- Toplanan atık poşetleri ağzı bağlanabilecek seviyeye kadar doldurulur ve ağzı kapatılır.
- Transferi uygun taşıma araçları ile belirlenen saatlerde, uygun güzergah ve asansör kullanılarak temizlik personeli tarafından taşınır.
- Tıbbi ve Tehlikeli atıklarla birlikte taşınmaz.

6.3.3 Tıbbi Atıkların Toplanması ve Taşınması

- Atıklar; tıbbi atıklar, evsel nitelikli atıklar, (genel atıklar, ambalaj atıkları), kesici-delici atıklar, radyoaktif atıklar, tehlikeli atıklar şeklinde Atık Yönetimi Prosedüründe Tıbbi Atıkların Kontrolü
- Yönetmeliği (Ek-2) ye göre tanımlanmıştır. Atıklar bu tanımlamalara uygun şekilde atığın üretildiği noktada ayrıştırılır.
- Tıbbi atıklar üzerinde “Dikkat Tıbbi Atık” ve “Uluslararası Biyotehlike “ amblemi bulunan kırmızı renkli çift kat kalınlığı en az 100 mikron olan tıbbi atık poşetleri bulunan tıbbi atık kutularında toplanır.
- Kesici/delici tıbbi atıklar, Uluslararası Biyotehlike ve Dikkat Kesici ve Delici Tıbbi Atık ibaresi bulunan sarı renkli, özel koşulları olan kesici delici atık kutularında toplanır. Kutular 2/3’üne kadar doldurulur. 2/3’ü dolan kesici delici atık kutuları temizlik personeli tarafından ağzı kapatılarak tıbbi atık poşetlerine konularak tıbbi atık toplama konteynırlarına atılır.
- Tıbbi atık poşetleri 2/3’üne kadar doldurulur. Tıbbi atık poşetleri sıkıştırılmaz, karıştırılmaz ve ayrıştırılmaz. Poşetten poşete aktarılmaz.
- Tıbbi Atık poşetleri ağızları bantlandıktan sonra tıbbi atık taşıma konteynırına aktarılır.
- Tıbbi atıklar, belirlenen saatlerde tıbbi atık personeli tarafından geçici tıbbi atık depolama alanına turuncu renkte tıbbi atık taşıma konteynırları ile taşınır.
- Tıbbi atık taşınmasında görev alan personel taşıma esnasında; turuncu renkte tulum, çizme, gözlük, maske ve bone kullanır. Tıbbi atık taşıma görevi dışında hastane içerisinde tıbbi atık taşıma kıyafetleri ile gezmez.
- Atıkların taşındığı asansöre taşıma esnasında hasta, hasta yakını ya da başka personel alınmaz.
- Tıbbi atık taşıma sonrasında asansör tıbbi atık personeli tarafından dezenfekte edilir.
- Tıbbi atıklar turuncu renkteki tıbbi atık taşıma konteynırları ile taşınır diğer atıklarla birlikte karışık taşınmaz.
- Sıvı tıbbi atıklar pamuk, kağıt havlu ya da talaşla yoğunlaştırılarak tıbbi atık poşetlerine atılabilir ya da % 10 çamaşır suyu veya yeterli miktarda klor tableti ilave edilip dezenfekte edildikten sonra kanalizasyona boşaltılabilir.
- Tıbbi atık poşetlerinde sızdırma olanlar ikinci bir sızdırmaz tıbbi atık poşeti içerisinde konularak tıbbi atık toplama konteynırlarına atılır.

6.3.4 Tehlikeli Atıkların Toplanması ve Taşınması

- Sitotoksik ve sitostatik ilaçlar, tehlikeli atık poşeti bulunan tehlikeli atık kutularında toplanır. Tıbbi atık personeli tarafından turuncu renkte tehlikeli atık taşıma konteynırları ile tehlikeli atık geçici depolama alanına taşınır.
- Miadi geçmiş ilaçlar, eczaneye iade edilir. Burada kırmızı ya da turuncu renkteki tehlikeli atık poşeti bulunan tehlikeli atık kutularında toplanır. Tıbbi atık personeli tarafından turuncu renkte tehlikeli atık taşıma konteynırları ile tehlikeli atık geçici depolama alanına taşınır.
- Amalgam atıkları, tehlikeli atık poşeti bulunan tehlikeli atık kutularında toplanır. Tıbbi atık personeli tarafından turuncu renkte tehlikeli atık taşıma konteynırları ile tehlikeli atık geçici depolama alanına taşınır.
- Genotoksik ve sitotoksik atıklar, tehlikeli atık poşeti bulunan tehlikeli atık kutularında toplanır. Tıbbi atık personeli tarafından turuncu renkte tehlikeli atık taşıma konteynırları ile tehlikeli atık geçici depolama alanına taşınır.

- Farmasötik atıklar, tehlikeli atık poşeti bulunan tehlikeli atık kutularında toplanır. Tıbbi atık personeli tarafından turuncu renkte tehlikeli atık taşıma konteynırları ile tehlikeli atık geçici depolama alanına taşınır.
- Ağır metal atıkları içeren atıklar
 - Sıvı olanlar mavi renkteki tehlikeli atık kutularında ya da orijinal ambalajları içerisinde toplanır,
 - Katı olanlar, tehlikeli atık poşeti bulunan tehlikeli atık kutularında toplanır. Tıbbi atık personeli tarafından turuncu renkte tehlikeli atık taşıma konteynırları ile tehlikeli atık geçici depolama alanına taşınır.
- Basınçlı kaplar, lisanslı geri dönüşüm firmalarına verilmek üzere geri dönüşüm toplama alanında toplanır, temizlik personeli, teknik bakım personeli tarafından geri dönüşüm alanına bırakılır.

	Evsel Atıklar	Tıbbi Atıklar			Tehlikeli Atıklar	Ambalaj Atıkları
		Enfeksiyöz Atıklar	Kesici Delici Aletler	Patolojik Atıklar		
Doku Tipleme Laboratuvarı	X	X	X	X	X	X

7.0 İLGİLİ DOKÜMANLAR